

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Advies ecologische maatregelen uitbreiding zonnepark Vlagtwedde

Opdrachtgever: Powerfield

projectnummer: 250.30.51.00.00

Onderwerp: Advies ecologische maatregelen

Datum: 12-03-2020

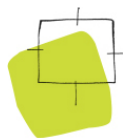
Op verzoek van gemeente en provincie is gevraagd naar een aanvullend ecologisch advies voor de uitbreiding van het zonnepark Vlagtwedde bij Harpel. BügelHajema, dat al veel ervaring heeft met ecologische inrichting van zonneparken, is gevraagd dit advies op te stellen. Hierbij is ook de checklist gebruikt uit het rapport "Literatuurstudie en formulering richtlijnen voor een ecologische inrichting van zonneparken in de provincies Groningen en Noord-Holland". Verder is gebruik gemaakt van het advies van de energie-coöperatie Stuw van 4 maart 2020 (kortweg Stuw 2020), dat zij heeft opgesteld met raadpleging van Raymond Klaassens (Kenniscentrum voor akkervogels/ RUG) en Alco van Klinken (Afdeling ecologie van de provincie Groningen).

Uitgangspunten

De huidige natuurwaarde van het plangebied is zeer gering, zoals blijkt uit de Quickscan ecologie van Bureau Waardenburg. Dan is een keuze voor robuuste maatregelen langs de randen van het zonnepark ecologisch waardevoller dan meerdere smalle randen verspreid in het park. De maatregelen kunnen bijdragen aan leefgebied voor akkervogels van halfopen gebied, struweelvogels, en flora en fauna van sloten en kruidenrijk grasland.

Wel is het ecologisch waardevol om meer aandacht te geven aan de ecologische waarde tussen de zonnepanelen. Er is al sprake van zuidopstelling van zonnepanelen, waardoor de vegetatie en bodemleven tussen (en deels onder) de rijen zonnepanelen beter kan ontwikkelen dan in een oost-westopstelling. Variatie in hoogte en opstelling is misschien interessant als experiment, maar conflicteert met de landschappelijke eenheid in het vlakke gebied. De ecologische meerwaarde hiervan is vrij beperkt. De verwachting is dat andere maatregelen veel meer ecologische winst kunnen opleveren (zie ook opmerking over robuuste randen hierboven).

In het totale ontwerp is voorzien in robuuste stroken van groenelementen (30-45 meter breed) langs de noord-, oost- en zuidrand. Dit levert 6,5 hectare natuurelementen op. Daarnaast liggen tussen de

rijen zonnepanelen stroken groen (graskruidenstroken) van 1,85 meter breed, die samen ook circa 25 hectare beslaan. Gezamenlijk leveren deze elementen 43% groen op in het zonnepark.

Om de ecologische waarde te versterken, is een goede inrichting, maar ook een goed beheer nodig. Door daarnaast een monitoring op te zetten, te beginnen vóór aanvang van de maatregelen, kan ook goed in beeld worden gebracht hoe de natuurwaarden ontwikkelen en zo nodig kan het beheer naar aanleiding hiervan worden bijgesteld.

Hieronder volgen maatregelen waarmee de ecologische waarde kan worden versterkt.

Aanvullende maatregelen in de inrichting

1. Langs de noordrand is een strook met blauwe bes voorzien, als voortzetting van de strook langs het al aangelegde zonnepark. Stuw (2020) geeft advies ook in deze rand inheemse struiken te planten, de provincie wil graag dat het park landschappelijk aansluit bij het al gerealiseerde zonnepark aan de westzijde. Voorstel is daarom langs de Vloelveldweg een strook blauwe bes aan te leggen, maar waar de noordrand een knik maakt en wijkt van de Vloelveldweg, te vervangen door een rand met bloemrijk grasland en struweel, aansluitend op de oostrand.
2. Het raster is goed passeerbaar te maken voor kleine fauna door het hekwerk 15-20 cm boven het maaiveld te plaatsen, en gaas met grote mazen. Het gebruik van houten palen versterkt tevens de landschappelijke kwaliteit.
3. In de westelijke rand van de sloot langs de oostzijde kan een lichte golving worden aangebracht, waarbij de breedte circa 1-2 meter varieert. Zo ontstaan luwe ondiepe plekken die goede kraamkamers voor waterleven bieden en goede groeiplaatsen voor planten van vochtige standplaatsen zoals grote kattenstaart, zwanenbloem en echte valeriaan. Hierover is wel overleg met het waterschap noodzakelijk.
4. Voor het struweel wordt een mengsel van inheemse soorten struiken toegepast met soorten die elkaar opvolgen in bloei en vruchtdracht zoals beschreven in het inpassingplan, met toevoeging van vuilboom en braam (advies Stuw 2020). Een rand van 5 meter langs de sloot wordt vrij van struiken gehouden in verband met onderhoud van de watergang.
5. In het struweel kan ook jeneverbes als soort worden opgenomen, in groepjes van 5- 10, enigszins apart van de andere soorten die deze langzaam groeiende soort anders kunnen overgroeien. Advies is om op plekken waar de sloot iets versmalt, een lichte verhoging (liefst met schraal zand

uit de ondergrond) te maken naast deze sloot en hierop de jeneverbes te planten (advies Stuw 2020). In dit vlakke landschap passen alleen kleine hoogteverschillen tot 0,5 meter.

6. Rond iedere omvormer wordt 220m² vrij gehouden van zonnepanelen en ingericht als kruidenrijk grasland, dat wordt ingezaaid met een mengsel van inheemse grassen en kruiden (advies Stuw 2020).
7. Houtstapels/takkenrillen kunnen worden aangelegd in de rand van het struweel in de noordoost- en zuidoostpunt. Tussen de zonnepanelen zijn houtstapels niet wenselijk in verband met beheer en brandgevaar, maar in de randen is hiervoor wel enige ruimte.
8. De noordoost- en zuidoostpunt zijn goede locaties voor 2 bijenhôtels. Deze bieden nestplaatsen voor wilde bijen die in zowel natuurelementen als in de blauwe-bessen bij het aangrenzende zonnepark nectar kunnen vinden. Daarnaast kunnen op de hogere plekken in de oostelijke natuurstrook zandige kale plekken worden aangelegd die ook als nestplaats voor bijen kunnen dienen (advies Stuw 2020).
9. In het zonnepark kunnen nestkasten voor zangvogels en voor torenvalk, en vleermuiskasten worden aangebracht (advies Stuw 2020). De kasten kunnen het beste op palen worden geplaatst in en langs het struweel, bevestiging aan de omvormers is niet gewenst. Voor een torenvalkenkast is een hoge paal van circa 4 meter hoog gewenst.
10. Aanleg van een wandelpad langs de oostrand (advies Stuw 2020) is mogelijk, indien omwonenden de wens hiertoe uitspreken en de grondeigenaar instemt om de oostrand naar de weg door te trekken. Op een eventueel wandelpad komt een verbod voor honden.

Maatregelen in beheer

11. De stroken tussen de zonnepanelen kunnen worden ingezaaid met een mengsel van grassen en inheemse kruiden, passend bij de grondsoort. Advies over in te zaaien soorten wordt ingewonnen bij een bedrijf met goede kennis van inheemse zadenmengsels, bijv. Cruydhoeck (advies Stuw 2020).

12. Het beheer van de graskruidenstroken kan zodanig worden uitgewerkt dat bodemkwaliteit en ecologische waarde worden versterkt. De stroken van 1,85 meter breed kunnen op de volgende manieren worden beheerd:

- 2 keer per jaar maaien, na enkele jaren volstaat mogelijk 1 x per jaar maaien en afvoeren
- Extensieve beweiding door schapen in de vorm van drukbegrazing: korte tijd toelaten in steeds wisselende delen van het terrein; niet in broedtijd van vogels. Begrazing wordt ingezet als natuurbeheersmaatregel, niet met hoofddoel dierlijke productie. Bij voorkeur worden schapen ingezet die vrij zijn van preventieve antibiotica en anti-wormmiddelen, zodat de mest een voedselbron is voor bodemleven zoals mestkevers (advies Stuw 2020).
- Maaien vindt alleen plaats buiten de broedtijd van vogels, dus in de periode 15 augustus tot 1 maart. Het maaien vindt gefaseerd plaats zodat altijd ook wat bloemen en zaden over blijven staan (advies Stuw 2020). Wel wordt geborgd dat de begroeiing lager dan de zonnepanelen blijft, en de veiligheid van de elektrische installaties in stand blijft.
- Een goede beheervorm is 1 maaibeurt in de late zomer en nabegrazing in het najaar.

Een combinatie van beheervormen in verschillende delen van het gebied heeft een meerwaarde

13. Het beheer van buitenranden kan ook volgens punt 8 worden beheerd, tevens kan hier een steeds wisselend deel van de begroeiing één maaibeurt worden overgeslagen om zaadvorming en overleving van insecten te bevorderen.

14. De oevers van de sloten aan de oost- en westrand (tussen bestaande zonnepark en de uitbreiding) kunnen ecologisch worden beheerd door 1 x per 1 of 2 jaar te maaien en af te voeren, liefst gefaseerd zodat altijd wat opgaande begroeiing als beschutting en dekking overblijft

15. Uitwerking van beheerplan waarin per groenelement is omschreven hoe het beheer plaatsvindt en fasering kan worden aangebracht

Beheer

Advies is om financiering en invulling van het beheer te borgen voor de looptijd van het project (advies Stuw 2020). Dit kan worden vastgelegd in een anterieure overeenkomst, afgesloten met de entiteit van de aanvrager van de vergunning (project BV), waardoor deze onderdeel uit maakt van de vergunning, ook bij een eventuele verkoop van het project.

Monitoring

Goede monitoring is belangrijk om inzichtelijk te krijgen in welke mate natuurwaarden (biodiversiteit) zich ontwikkelen. Monitoring kan ook worden gebruikt om het beheer te optimaliseren. Dit is vooral in de startfase in de eerste 5 jaar van belang.

Het verdient aanbeveling aan te sluiten bij monitoringssystemen van de Provincie Groningen en Particuliere Gegevens Organisaties zoals Sovon, Floron en Vlinderstichting. Voor dit gebied zijn de belangrijkste soortengroepen om te monitoren broedvogels, wintervogels, vlinders, bijen en wilde planten. Monitoring is nogal arbeidsintensief en kan een grote kostenpost vormen. Door hiervoor vrijwilligers te interesseren uit lokale natuur- en milieugroepen of lokale deelnemers in de landelijke monitoringsprojecten kunnen de kosten worden beperkt. Dan is het wel raadzaam een het monitoringsprogramma op te zetten door een ecooloog en ook te voorzien in een jaarlijkse rapportage en terugkoppeling naar de vrijwilligers.